

Очевидно, що не всі твори українських композиторів діаспори є рівноцінними, але саме вокальна творчість стає тим мірилом творчих та стильових інтенцій, що привносять в багатий, різноманітний та різнобарвний світ одного з найвагоміших жанрів національної музичної культури – сольні вокальні жанри – нове і цікаве слово, здатне суттєво поповнити та збагатити мистецьку палітру цього світу. Отже, створення композиторами діаспори багаточисленних зразків в даному жанрі та активне музичне життя української вокальної музики на світових теренах вимагає свого осмислення та впровадження в загальну систему духовно-культурних цінностей українського народу.

1. Антонович М. Богдан Весоловський / Мирослав Антонович // Новий шлях. – 1981. – 21 листопада.
2. Булат Т. Інформація з Нью-Йорка / Тамара Булат // Музика. – 1992. – №8.
3. Булат Т. Уперше про Федора Якименка / Тамара Булат // Музика. – 1988. – №4.
4. Дувирак Д. Музыка украинского зарубежья / Дагмара Дувирак // Советская музыка. – 1991. – №10.
5. Зорич В. Пісні Б. Весоловського повертаються на Батьківщину / В.Зорич // Патріот України – 1998. – 4–17 травня.
6. Кияновська Л. Наш гість – маестро Соневицький / Любов Кияновська // Музика. – 1996. – №3.
7. Лисько З. Федір Якименко – визначна, але малознана постать в історії української музики / Зиновій Лисько // Музика. – 1994. – №1.
8. Николаева Е. Валерий Кикта: на рубеже веков / Елена Николаева // Музыкальная Академия. – 2001. – №4.
9. Муха А. Композитори України та української діаспори. Довідник / Антон Муха. – Київ : «Музична Україна», 2004 – 352 с.
10. Рудницький А. Українська музика / Антін Рудницький. – Мюнхен, 1963 –
11. Павлишин С. Марян Кузан / Стефанія Павлишин. – Львів, 1993 –
12. Павлишин С. Ігор Соневицький / Стефанія Павлишин. – Львів : БаК, 2005. – 119 с.
13. Павлишин С. Стефанія Туркевич-Лукіянович / Стефанія Павлишин. Львів : БаК, 2004. – 157 с.
14. Приходько Г. Поезія Івана Багряного в музиці композиторів української діаспори / Г. Приходько // Народна творчість та етнографія. – 1993. – №4.
15. Українські композитори. Біобібліографічний довідник / Упор. М. Дитиняк. – Едмонтон, Альберта (Канада), 1986.
16. Sonevytskyi I. Dictionary of Ukrainian composers / I. Sonevytskyi, N. Palidvor-Sonevytska. – New-York, 1993; Lviv, 1997 (reprint).

В статье рассматривается жанровый спектр вокальной сольной музыки в творчестве композиторов украинской диаспоры, среди которых наиболее распространёнными стали жанры обработок украинских народных песен, духовная и патриотическая лирика. Широкая жанровая амплитуда вокальных композиций на слова украинских поэтов определяет главные идейно-тематические концепты и доминантные особенности жанра в украинской музыке зарубежья.

Ключевые слова: композиторы украинской диаспоры, вокальная музыка, жанровая палитра, духовная лирика, патриотические песни, романсы на слова украинских поэтов.

This article deals with genre spectrum of vocal solo music in the art of Ukrainian diaspora composers, among which such genres as processing of Ukrainian folk songs, sacral and patriotic lyrics have become the largest proliferation. Wide genre amplitude of vocal compositions, written by Ukrainian poets defines the leading thematic concepts and dominative genre features in Ukrainian music of diaspora.

Key words: composers of Ukrainian diaspora, vocal music, genre palette.

УДК 78 : 7.07

Христина Скрипка

КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО В УКРАЇНСЬКОМУ МЕДІА-ПРОСТОРІ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

У статті розглядаються складові системи засобів масової інформації та медіа-ресурсів українців Великобританії. Проаналізовано динаміку їх розвитку впродовж ХХ – початку ХХІ ст. та основні напрями діяльності у сфері інформативного забезпечення. Детально визначена культурно-мистецька тематика в українських виданнях, радіо, інтернет-сторінках Великобританії.

Ключові слова: українські засоби масової інформації Великобританії, український медіа-простір діаспори, часописи, радіо, інтернет-ресурси.

Українська діаспора у Великобританії впродовж усього часу свого функціонування завжди намагалась підтримувати тісні зв'язки з рідною землею. З цією метою засновувалися культурно-просвітницькі та громадські організації, які дбали про збереження рідної мови, звичаїв і традицій. Важливою складовою їх інформативної діяльності стало заснування друкованих видань, а пізніше освоєння радіо- та інтернет-простору. Окремі відомості про видавничу діяльність українців Великобританії представляють у своїх дослідженнях Г. Карась [15], С.Наріжний [18; 19], Ю. Покальчук [22], Г.Щигельська [37]. Проте комплексного дослідження українських засобів масової інформації Великобританії та їх мистецької складової в науковій літературі ще не здійснено. Запропонована стаття ставить метою аналіз становлення української медіа-системи Великобританії впродовж ХХ – початку ХХІ ст., з виокремленням її здобутків у сфері культури і мистецтва. Джерельною базою слугували документи українських періодичних видань Великобританії, інформаційні звіти Союзу українців Британії та інтернет-ресурси. Пропонована публікація продовжує попередні напрацювання автора [26], [27], [28].

До початку Другої світової війни пресово-інформаційну діяльність проводила Українська Дипломатична Місія Англії. У кінці 20-х – початку 30-х рр. ХХ ст. в Лондоні діяло Англо-Українське товариство (Рада), що видавало гетьманський місячник «The Investigator» (1932–1933). Згодом головним осередком української культурної праці медійними засобами в Англії стало Українське Бюро в Лондоні (1931). Бюро подавало «англійському загалові всяку інформацію про Бюро, українські справи, культурні, релігійні та політичні події з України» [18, с. 128].

Директором, головним організатором та виконавцем його завдань був В. Ю. Кисілевський, син заслуженої української діячки О. Кисілевської. Розташовувалось Бюро в репризентативному будинку напроти Букінгемської Палати в Лондоні [18, с.128]. Діяльність Українського Бюро в Лондоні була досить різноманітною. Воно виготовляло і поширювало меморіали, видавало бюлетні для англійської й української преси. Завдяки заходам Бюро в англійській пресі перестали вживати на означення українців різних невідповідних назв, таких як «малороси», «рутенці» та ін.

Згодом Бюро співпрацювало з Англо-Українським Комітетом (1935 р.), створений українськими діячами, які цікавились українською справою та слідкували за розвитком українського руху. Для цього Комітету Бюро організувало виставку української преси і мистецтва, дбало про створення кафедри українознавства в одному з англійських університетів, видавало публікації, одне з них «Українське питання та його значення для Великої Британії» [18, с. 128].

Українська Інформаційна Служба (УІС) та Українська Видавнича Спілка (УВС) обслуговувала потреби української громади у Великобританії, друкуючи для СУБ тижневу газету «Українська Думка», англійськомовний кварталник «Ukrainian Review», підручники для Шкіл українознавства та окремі видання для інших установ та організацій.

Союз Українців Британії видає періодично газету «Українська Думка» (з 1947), англійськомовний кварталник «The Ukrainian Review» (з 1954), дитячий журнал «Юні Друзі» (з 1956); велику кількість книг.

«Українська Думка» (1945 – до сьогодні) – найстаріша українська газета у Великій Британії, перший примірник якої вийшов ще 18 листопада 1945 року (спочатку під назвою «Наш Клич»). Це офіційна газета Управи СУБу (Союзу Українців у Великій Британії), яка періодично подавала інформацію про місцеве життя українців, різні оголошення, вістки зі світу, а також друкувала повідомлення, які надходили до Великобританії про події в Україні. У серпні 1948 року за призначенням Радою СУБ газету очолив Мирослав Семчишин, а наступного року була створена редакційна колегія.

У тижневику «Українська Думка» друкувалися багато тематичних матеріалів про життя українського народу на Батьківщині, становлення України на її державницький шлях та про всі процеси духовного й національного відродження нашого народу. Інформуючи читачів і громадянство про життя української діаспори, тижневик друкував різні комунікати, звернення, оголошення, заклики, а тим самим повідомляв читачів, членів СУБ і громадянство про різні події, справи, імпрези, свята, з'їзди, конференції та ін.

В «Українська Думка» публікувалися дописи про життя і діяльність українських громад у Великій Британії, а також про діяльність українських установ, організацій, товариств, різних комітетів, із виокремленням праці Союзу Українців у Великій Британії, як української центральної суспільно-громадської установи в країні.

Кольоровим друком виходили святкові (різдвяні, великодні, зеленосвяточні) номери тижневика. Деякі сторінки видавали організації («За єдність Церкви й народу» (Об'єднання Помісної Української Католицької Церкви – УКПО); «Голос Молоді» (Спілка Української Молоді – СУМ); «Жіноча Сторінка» (Організація Українських Жінок у Великій Британії – ОУЖ); «Літературна Сторінка» (Товариство Української Літератури – ТУЛ); «Пластова Сторінка» (Крайова Пластова Старшина).

Традиційно сторінки тижневика мали тематичне спрямування. Перша сторінка – редакційні статті, важливі комунікати, звернення, заяви, декларації, важливі посмертні згадки, вісті з України та світу. Друга сторінка призначалась для літератури, мистецтва і культури. Третя сторінка вміщувала дописи про громадське і культурно-освітнє життя української громади у Великій Британії. Четверта сторінка – «чужі сторінки» громадських установ і організацій. П'ята сторінка була призначена для матеріалів політичної тематики. На цій сторінці протягом року друкувались «Матеріали з України». Шоста сторінка – так званий підвал. Тут друкувались історичні повісті, романи, науково-історичні розвідки, об'ємні матеріали політичної, аналітичної, а також цікавої публіцистичної тематики. Сьома сторінка – призначена на різні цікаві матеріали на медичні теми, гуморески, оголошення та вісті. Восьма сторінка – посмертні згадки та різні оголошення.

Газета «Українська Думка» друкувала матеріали українського культурно-мистецького спрямування під рубриками: коротких інформацій, анонсів, анотацій, хроніки, репортажів, рецензій, оглядів, заміток, нарисів: «3 життя громад», «3 Українського життя у Великій Британії». Ці матеріали культурно-мистецького спрямування торкалися таких тем: 1) концертна діяльність хорових колективів та солістів; 2) проведення урочистих імпрез мистецького спрямування; 3) вшанування видатних постатей (ювілеї, некрологи); 4) виставкова справа (художні, фотовиставки, виставки філателії та ін.); 5) театральна діяльність; 6) загальні питання культури в еміграції.

Серед колективів, яким на сторінках газети присвячені окремі статті, відзначимо колективи Великої Британії – хори («Гомін» під керівництвом Я. Бабуняка з Манчестеру, «Діброва» під керівництвом Я. Гаврилова з Брадфорду; хор ім. М. Лисенка з Ноттінгаму під кер. О. Пицка та ін.) і танцювальні групи («Орлик» під кер. П. Дністровика з Манчестеру, «Лиман» із Лондону під керівництвом М. Гайви і М. Ткачука; «Запорожець» із Ноттінгаму під кер. В. Луцика та ін.)

Серед культурно-мистецьких урочистостей на сторінках тижневика відзначалися матеріали про щорічні відзначення роковин Бою під Бродами, Свята українського моря, Листопадового чину, Свята Героїв, роковин Крут і Базару. Свято Покрови стало традиційним святом ОБВУ. Також влаштовувалися річниці трагічної смерті: Головного отамана Симона Петлюри, полковника Євгена Коновальця, генерала хорунжого Тараса Чупринки, святкування Незалежності й Соборності України (22 січня) та ін. [27].

Особливі в тижневику статті-присвяти видатним солістам – Ярославу Бабуняку – лауреату Міжнародного музичного фестивалю (Валія, Лланголлєн, 1953) у номінаціях: інструментальна гра на бандурі, спів та співак-бандурист; Володимир Луціву – лауреату Міжнародного конкурсу вокалістів у Бельгії та багатьох інших фестивалів [27].

Серед рецензій – відгуки на виступи репрезентованого танцювального ансамблю «Орлик» під мистецьким керівництвом хореографа Петра Лазорищак-Дністровика, а після його смерті – п-ні Марії Бабич і п. Дмитра Парадюка; чоловічого хору «Діброва» відділу СУБ у Брадфорді, диригент Ярослав Гаврилюк, акомпаніатор п. Ярослав Шутка; чоловічого хору ім. Миколи Лисенка в Ноттінгамі під керівництвом п. Остапа Пицка; дівочого хору СУМ «Трембіта» в Олдгамі; чоловічого хору «Верховина» в Ковентрі – диригент Марія Костюк; оркестру СУМ у Ноттінгамі – диригент Мирон Скаліш; танцювального ансамблю «Крилаті» з Брадфорду [28].

Окрему тематику складають питання мистецьких гастролей колективів і митців з материкової України, Північної Америки, Австралії.

Широко відомим був і суспільно-політичний журнал (місячник) «Визвольний Шлях». Випускаючи в січні 1948 року перше число журналу (місячника) «Визвольний Шлях», тогочасна його Редакційна колегія поставила перед журналом такі важливі завдання: «висвітлювати читачам та обговорювати на своїх сторінках різноманітні державно-політичні, суспільні, соціально-економічні та громадські проблеми і питання національно-визвольної боротьби України та всіх поневолених московським імперіалізмом народів-націй... Журнал також буде подавати вісті збройної боротьби підпільних революційних армій та політичних акцій керуючих чинників Великої Вітчизняної Революції Народів, маючи тут на увазі такі головніші революційно-підпільні формації в Україні та на

Сході Європи, як: ОУН, УПА та ін.» [24]. «Визвольний Шлях» згодом став пресовим органом Організації Українських Націоналістів під проводом С. Бандери.

У своїй ідейно-політичній площині «Визвольний Шлях» допомагав розробляти ідейно-політичні засади ОУН під проводом С. Бандери, Є. Коновальця, Р. Шухевича, С. Ленкавського та Я. Стецька.

У процесі функціонування «Визвольний Шлях», Українська Видавнича Спілка широко відкрила двері багатьом визначним українським політикам, науковцям, літераторам та суспільно-політичним діячам для співпраці, що несли багато позитивних думок і поглядів у загально-націоналістичному русі.

Літературна творчість та критика стала предметом дописів Ю. Буряківця, Б. Бори, М. Вереса, Н. Геркен-Русова, І. Журливого, О. Керча, А. Легіта, М. Фостуна, О. Лубської, В. Луціва, О. Мака, Л. Муровича, М. Ореста, Я. Славутича, З. Красівського, В. Симоненка, В. Стуса, І. Калинця, І. Качуровського, Ю. Клена, А. Косовської, Г. Черінь, М. Щербака, Б. Стебельського, Р. Кухара, М. Ломацького, В. Державина, А. Кирпича, В. Плюща, Л. Полтави, І. Музички, Ю. Русова, А. Шума, Д. Рихтицької, М. Гайя, М. Боеслава, Я. Курдидика, Є. Маланюка, І. Леважного, О. Манцібовича і багатьох інших [24].

Суспільно-політичний і науково-літературний місячник «Визвольний Шлях» видавався в Лондоні, а від 1996р. став загально-українським виданням, друкується у Києві. Він будує свою громадсько-політичну лінію на ідеологічній базі ОУН. За майже 60 років існування журналу вийшло приблизно 800 номерів. Аналіз матеріалів видання засвідчив, що поряд із політичними, економічними статтями тут постійно друкувалися статті, присвячені українській культурі, в тому числі музичній. Щоправда, із перенесенням видання до України теми публікацій почали концентруватися більше на проблемах материкової, а не діаспорної України.

Серед авторів мистецько-публіцистичних статей: В. Щербаківський, В. Витвицький, З. Лисько, М. Скала-Старицький, Я. Ласовський, В. Завітневич, Т. Терен-Юзьків, Я. Сорокер, В. Луців, Г. Китастий, М. Аркас, Ю. Григоріїв, С. Наумович, С. Вожаківський, Р. Кухар, К. Титаренко, Т. Олексіюк-Олексевич, М. Мушинка, Л. Полтава та багато ін. [15, с. 798].

Тематичне коло публікацій журналу: мемуари бандуриста В. Ємця, диригента та композитора Я. Барнича; спогади про композитора М. Лисенка, О. Кошиця, М. Аркаса, Г. Хоткевича, М. Вериківського, З. Лиська; відомості про становлення пам'ятника М. Вербицькому; епістолярій О. Кошиця; нариси музичної культури України, нарис розвитку культурно-освітнього життя української еміграції; огляд музичного життя у Великобританії, Аргентині; інформації про освітні музичні заклади діаспори, її митців та колективи, мистецькі події, аналіз розвитку музикознавства в Україні; творчі портрети співаків, диригентів, композиторів, бандуристів; некрологи музикантів; жанри української народної пісні, фольклорні розвідки; історія написання та виконання опер, музичних п'єс і комедій; рецензії на музикознавчі та нотні видання, на грамзаписи, на нові музичні твори та постановки; статті з соціології культури. З 1954 року Л. Демчук веде постійну рубрику «Із хроніки української культури на еміграції», де інформує читачів про події музичного життя діаспори. У 1975–1977 рр. рубрику під цією назвою вів поет О. Олесь. Іноді журнал передруковував актуальні статті із журналів України. У 2000-х роках в розділі «Культура та література» матеріали друкуються за тематикою: «Фольклор. Етнографія» і «Мистецтвознавство» [15, с. 800].

Аналіз видання засвідчує, що впродовж другої половини ХХ ст. «Визвольний Шлях» на своїх сторінках публікує актуальні дописи про музичне життя діаспори, музикознавчі статті, мемуари та епістолярій, доносить важливу інформацію до українців всього світу, сприяв кращому розумінню ролі мистецтва у суспільстві, особливо в еміграційних умовах. Додаткова інформація поступала про життя українців у ВБ з газети «Українська Думка» та «Визвольний Шлях», з перекладом на англійську.

«Юні Друзі» – ілюстрований журнал для українських дітей, видання Союзу Українців у Великій Британії (СУБ), виходив квартално, у Лондоні (1955–1985) Т. Кудлик. Англomовний журналик «Юні Друзі» розпочав своє існування з ініціативи А. Бідося. Перше число появилось у березні 1955 року, видавець: Союз Українців у ВБ. До видання підключилася Спілка Учителів, так як журнал призначений для дітей, молоді юнацького віку та Шкіл Українознавства [10].

Першим редактором журналу «Юні Друзі» в 1954–1957 рр. (зредагував 14 номерів) був Андрій Бідось, відомий зі своїх розмов з дітьми на сторінці «Дядька Андрія». Після його смерті після його смерті головним редактором став Теодор Кудлик. Вже в 1960 році журналик «Юні Друзі» виходив з друку на початку кожної пори року: Літо, Осінь, Зима, Весна, тиражем 1500 примірників і

передплачували його такі країни як Канада, Бельгія, Америка, Франція, Німеччина. Редакційна колегія була створена на початку 1963 р. під кер. ред. Т.Кудлика, адміністратором був В. Машак, ілюстрації виконував Р. Глукко [11; 12]. До 1960 року подавав художні матеріали Юрій Кульчицький (Франція), від 1960 року Р. Глукко. Своїми дописами підтримували журналик Леонід Полтава, Софія Наумович, Петро Кіцко, Микола Верес.

Журнал «Юні Друзі» своєю тематикою охоплював не тільки малих дітей, але й молодь до 15 років. На його сторінках друкувались цікаві релігійні подання з історії нашого спасіння, з історії Церкви, про великих святих, богоугодників. На другому місці журнал присвячував багато місця для історії України і в доступний спосіб ілюстрував події та постаті нашої минувшини: оповідання, поезії, малюнки які розповідають про лихоліття нашого народу. «Юні Друзі» друкував постійно твори української літератури, також життєписи українських письменників, поетів, художників та майстрів мистецтва. Не бракувало в журналі матеріалу для дитячої утіхи і забави: пісні, п'єси, сценки, веселі ілюстрації, загадки, пригодницькі оповідання тощо [17].

Місячний англomовний місячний журнал «**The Ukrainian Review**» мав свої особливі напрями інформації. Перша назва місячного журналу «**Ukrainian Press Service London Edition**» в 1949 році місячний бюлетень на 6 сторінок. В цьому журналі публікувалися внутрішні і зовнішні політичні події, святкування історичних політичних діячів, подаються заборонені документальні факти про Україну. Інформувалося про Українське життя діаспори в інших країнах. Друкувалися статті про відомих українських письменників та громадських діячів таких як Т. Шевченко, І. Франко, П. Українка, Т. Чупринка, С. Бандера та інші. Публікація велася англійською. Вже в січні 1952 року журнал перейменовано на «**Ukrainian Observer**» [39; 40], у ньому висвітлювалися проблеми політичного та соціального життя на Україні. В грудні 1954 році кварталний журнал було знову перейменовано на «**The Ukrainian Review**» [41]. Його редакторами були В. Державин і В. Орелецький.

Англomовний кварталник «**The Ukrainian Review**» друкувався в книжковій формі, 96 сторінок у м'якій обгортці. Співробітниками журналу були українські та зарубіжні журналісти, науковці, публіцисти, політичні та громадські діячі [13]. Журнал був важливим засобом української зовнішньо-інформативної діяльності, друкував статті на політичні теми, про визвольну боротьбу українського народу, а також про історію, культуру, мистецтво та літературу. Останній номер журналу «**The Ukrainian Review**» вийшов 1999 р.

Важливе місце у житті української діаспори Великобританії займає **радіослужба ББС**. Радіо ББС заснована 1922 року групою підприємств як приватна компанія. Перша радіoproграма вийшла 14 листопада 1922 року, а через п'ять років одержала королівський привілей, була націоналізована урядом, але залишилася незалежною у редакційній політиці. В 1929 році вже використовувався передавач в Лондоні, також 2 серпня 1932 року запустила телевізійне виробництво і відома як **ВВС One**. Тоді ж і почала мовлення Всесвітня служба ББС (1932). Українська служба ББС була також представлена у Всесвітній службі ББС, отримувала фінансову підтримку від держави, відома завдяки якісним інформаційним і розважальним програмам. 29 квітня 2011 ВВС припинила мовлення українською мовою. Причиною стала фінансова криза. Голова Всесвітньої служби ББС Пітер Горрокс оголосив, що через скорочення бюджету корпорації відбудеться закриття 5 мовних служб, та 7 служб, серед яких і українська, припиняють радіомовлення, але залишаються в інтернеті [38].

Українська музика на радіо, телебаченні, засобами інтернет активно завойовувала свою нішу з часу появи цих засобів масової інформації. Радіо було одним з перших масових комунікацій ХХ ст., який представляв виконавців численній аудиторії та сприяв консолідації української громади в світі. Британська телерадіомовна корпорація ББС, у складі якої є українська редакція, з 1992 по 29 квітня 2011 рік проводила у постійному щоденному режимі радіомовлення українською мовою.

1 червня 1992 року ввійшло в історію британсько-українських зв'язків. Тоді вперше Всесвітня служба ББС заговорила українською (о 12 год. за київським часом з одногодинною програмою, в якій прозвучали інтерв'ю прем'єр-міністра Великобританії – Джона Мейджера та Президента України – Леоніда Кравчука. Групу журналістів Української служби ББС очолив Олексій Сологубенко (колишній працівник Київського радіо. У складі цієї групи були відомі перекладачі та редактори з України: А. Куликов, член Спілки письменників України В. Романець та ін. [14]. Передачі охоплюють новини з України та в світі загалом, висвітлюють певні культурні події, музичні сторінки.

Британське радіо ББС в програмі передач також проводило географічні «радіогуртівки» про Україну (Гоум Сервіс) для шкільної молоді (18 хв.). Основу «радіогуртівок» становив текст складений з живих діалогів, доповнений зауваженнями ведучого та музичними ілюстраціями. В них

подавалися важливі моменти, з історії України, географічне положення і багатство країни, звичаї, музику тощо [2].

Частими були концертно-музичні передачі. Так 14 січня 1951 року відбувся радіоконцерт колядок та щедрівок з манчестерського хору СУБ під орудою Гордія [25]. Звучали коляди, щедрівки, українські релігійні пісні.

Радіо ББС проводило і добродійні акції. Одна з них, це українсько-англійський благодійний концерт, організований власним радіо ББС – Ноттінгам 7 листопада 1980 року. Програму концерту з української сторони виконав молодіжний хор СУМ (кер. Мирослав Бучок) і танцювальний колектив (кер. В. Лушак, Л. Кухта, Р. Мороз). З англійської сторони два музично-вокальні тріо «Роурінг Джелі» і «Сикс Гандс ін Темпо» та соліст Рон Гаріс [7].

Цікавою подією стало відкриття виставки «Мистецтво Вільної України» старанням відділення Української служби ББС, що відбулося у Лондоні в залі Відділу СУБ 21 жовтня 1992 року. Відкрив виставку Джон Тюса, директор Всесвітньої служби ББС. Виставка презентувала твори сучасних українських художників з музеїв та приватних колекцій [4].

Українські музичні колективи та окремі виконавці у Великій Британії виступали на хвилях ББС: хор «Бурлака» на радіо (1948), на телебаченні ББС (1948), на хвилях Британського радіо (1948) [5; 32; 35]. Хор «Дніпро» з Олдгама перший свій виступ на цій радіостанції здійснив у Манчестері (1956), виконавши під керівництвом А.Кліща, шість українських народних пісень [8, с. 148]. Того ж року хор «Дніпро» виконував на ББС програму українських колядок. Успішний виступ на ІТV мали танцювальний колектив «Орлик» з Манчестера (кер. Д. Параджук) 1973 р. [36], а в наступному році танцювальний ансамбль з Брадфорда (кер. Остап Буряк) 12 серпня, 1974 року [33].

Відомий хор «Дніпро» під керівництвом А. Корольчука в 1975 році був запрошений на радіо для підготовки спеціальної програми – ознайомлення англійських дітей з українською піснею. З нагоди Папської Служби Божої в Манчестері 31 травня 1982р. відбувся виступ хору «Дніпро» (кер. А. Корольчук) із трьома високомистецькими наспівами УПЦ, трансляцію якого через канали світового телебачення бачили мільйони глядачів. У 90-х роках записи хору та інтерв'ю з його керівником С. Морозом звучать в ефірі радіо і телебачення (1992), радіо ББС (1994, 1996), радіо «Україна» (1995) [15, с. 866].

Власні україномовні телевізійні програми у телепросторі Великобританії відсутні. Багато українців діаспори використовує сучасні засоби супутникового зв'язку, які надають можливість переглядати програми українських телеканалів через інтернет.

В останні роки активізувалися комунікативні зв'язки українців світу через мережу інтернет. Всі об'єднання українців в різних країнах мають власні інтернет-сторінки. Значна частина узагальненої інформації міститься на Вікіпедії – Українці у Великобританії []. Проте існують і самостійні сторінки і портали – Союз українців у Великобританії [29], ВВС [38], Українська преса у Великобританії [31], Асоціація скаутів Великобританії [1], Спілка Української молоді СУМ [30], сторінка Посольства України у Великобританії [23] та ін.

Найповніший англomовний інтернет-портал, що діє як навігаційний сайт, – The Association of Ukrainians in Great Britain (AUGB) – Союз українців у Великобританії. Він містить декілька інформаційних напрямів – про організацію; регіональні відділення; Бібліотека і архів; газета Українська Думка; Український Сувенірний магазин; послуги; членство в організації; Українське телебачення і радіо – Live Streaming і через супутник; Інформаційні агентства, газети, журнали, уряд тощо.

Важливими тематичними сторінками є «Голодомор 1932–1933 рр.», а в світлі останніх політичних подій сторінка «Патріотична оборона», що містить звернення про збір коштів, медикаментів, одягу та ін. для української армії на Сході України. Швидка навігація на сайті – корисні лінки безпосереднього зв'язку з українськими організаціями і установами у Великій Британії, а також українсько-британськими в Україні, серед них – Послуги міжнародної торгівлі для експортерів, Британська Рада в Україні, Британський бізнесовий клуб, ВВС Україна, Брама, Британське посольство в Україні, Українське посольство у Великобританії, Британсько-Українське Товариство, танцювальний колектив «Говерла», танцювальний колектив «Орлик», танцювальний колектив «Поділля», Асоціація скаутів Великобританії, Асоціація скаутів Лондона, Українсько-британський сіті-клуб, Українська церква в Лондоні, Українські подорожі, Національне українське радіо, Український світовий конгрес, Українці в Сполученому Королівстві – Інтернет-енциклопедія, Спілка української молоді Великобританії –СУМ, Український інститут у Лондоні та ін. [42].

Порівняно новим порталом є Інтернет-енциклопедія «Українці в Сполученому Королівстві» [34]. Серед її рубрик «Оглядові статті», «Організації», «Періодичні видання», «Персоналії». Оглядові статті пропонують аналіз історії Сполученого Королівства Великої Британії і Північної Ірландії, Українсько-британських зв'язків, історії першої хвилі еміграції, діяльності українців у Польських збройних силах під британським командуванням, колишніх вояків Дивізії «Галичина», історії переміщених осіб та біженців у післявоєнній Європі, формування післявоєнних таборів, аналіз четвертої хвилі еміграції.

В енциклопедії пропонуються наступні напрями аналізу діяльності українців Великобританії: організація громадського життя, церковно-релігійне життя, політичні партії та організації²⁹, освітньо-виховна діяльність, культурна діяльність, літературне життя, інформаційно-політична діяльність, допомогова діяльність.

Коротко аналізуються і періодичні видання – «Юкрейн» (1919–1920), Бюлетень Українського Бюро (1931–1939), «Інвестігейтор» (1932–1934), «Юкрейнієн Буллетин» (1939–1941), «Українська Думка» (з 1945 р.).

Слід зауважити, що сьогодні більшість інтернет-сторінок українців Великобританії приєднані до соціальних мереж, що забезпечує активність комунікації і співпраці.

Таким чином, український медіа-простір Великобританії формувався паралельно розвитку інформаційних технологій в галузі. Незважаючи на відсутність державної підтримки, українці діаспори впродовж ХХ ст. використовували можливості пропагувати своє мистецтво і культуру різними засобами інформації, починаючи від друкованих видань (газет і журналів), радіо, телебачення до сучасних інтернет-сторінок. Засобами медіа і комп'ютерних мереж досягалася також мета організації і комунікації членів українських товариств і об'єднань, у т. ч. Великобританії, незалежно від їх територіального розміщення. Система медіа-простору українців Великобританії забезпечувала збереження не лише традицій культури і різних напрямів мистецтва, але й популяризацію здобутків українців діаспори у світі.

1. Асоціація скаутів Великобританії [Електронний ресурс] / Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki>
2. Британське радіо ББС «Радіогуртівка» // Українська думка. – 1951. – 8 листопада. – С. 4.
3. Вікіпедія [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
4. Виставка – мистецтво Вільної України // Українська думка. – 1992. – 29 жовтня.
5. Виступ хору «Бурлака» на радіо // Українська думка. – 1948. – 5 лютого
6. Всесвітня служба ББС [Електронний ресурс] / Режим доступу :
7. Джус М. Концерт радіо ББС з українцями / М.Джус // Українська думка. – 1980. – 18 грудня. – С. 5.
8. З піснею на устах: ювілейний збірник на честь 50-ліття хору «Дніпро» [Упор. Михальчук В.] – К. : Вид-тво Олени Теліги; Олдгам; Лондон, 1999. – 280 с
9. Звіт СУБ за 1955 рік // Українська думка. – 1956. – 15 березня.
10. Звіт СУБ за 1955 рік. // Українська думка. – 1956. 15 березня.
11. Звіт СУБ за 1960 рік. // Українська думка. – 1961. – 15 лютого.
12. Звіт СУБ за 1963 рік. // Українська думка. – 1964. – 19 березня.
13. Звіт СУБ за 1977 рік // Українська думка. – 1978. – 30 березня.
14. Зорівчак Р. Українська служба ББС в ефірі / Р.Зорівчак // Українська думка. – 1992. – 27 серпня.
15. Карась Г. Музична культура української діаспори у світовому часопросторі ХХ століття : монографія / Ганна Карась. – Івано-Франківськ : Тіповіт, 2012. – 1164 с.
16. Маруняк В. Українська еміграція в Німеччині і Австрії по Другій світовій війні. Роки 1952– 1975 / В. Маруняк. – К. : Видавництво ім. О. Теліги, 1998. – 126 с.

²⁹ Український комітет (1913–1915), Дипломатична місія УНР (1919–1921), «Самопоміч» (засн. 1919), Дипломатична місія ЗУНР (1920–1923), Український товариський клуб (засн. 1929), Українське Бюро (1931–1940), Англо-український комітет (1931– бл. 1934), Англо-український комітет (1935–1938), Українська Національна Інформаційна Служба (1939–1941), Союз Українських Канадійських Вояків (1943–1946), Український Допомоговий Комітет у Великій Британії (1945–1948), Центральне Українське Допомогове Бюро (1945–1948), Союз Українських Вояків у Польських Збройних Силах (1945), Союз Самопомочі Українців у Великій Британії (1945–1946), Союз Українців у Великій Британії (1946–), Українська Інформаційна Служба (1946–), Українська Автокефальна Православна Церква у Великій Британії (1947–), Українська Греко-Католицька Церква у Великій Британії (1947–), Організація Українських Жінок у Великій Британії (1948–), Спілка Української Молоді у Великій Британії (1948–), «Пласт» – Українська Скаутська Організація у Великій Британії (1948/9–), Об'єднання Українців у Великій Британії (1949/50–).

17. Музичка І. Наші діти і їх журнал «Юні Друзі» // Українська думка. – 1982. – 10 червня.
18. Наріжний С. Українська еміграція : культурна праця української еміграції між двома світовими війнами / Симон Наріжний. – Прага, 1942. – Ч.1. – 368 с.
19. Наріжний С. Українська еміграція. Культурна праця української еміграції 1919–1939 (матеріали, зібрані С. Наріжним до частини другої) / Симон Наріжний. – Київ : Вид-во ім. Олени Теліги, 1999. – 272 с.
20. Орлик : танцювальний колектив [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.ukrainiansintheuk.info/ukr/03/sub-u.htm>
21. Пекарська Л. З Ювілеєм! Нашій газеті 65 / Л.Пекарська // Українська думка. – 2010. – 20 листопада.
22. Покальчук Ю. Українці у Великій Британії / Ю. Покальчук / Львів : Київ, 1999. – 140 с.
23. Посольство України у Великобританії [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://uk.mfa.gov.ua/ua>
24. Презентація журналу «Визвольний Шлях» // Українська думка. – 1996. – 16 травня.
25. Радіоконцерт колядок з Манчестеру // Українська думка. – 1951. – 21 січня. – С. 4.
26. Скрипка Х. В. Культурно-освітні аспекти діяльності Союзу Українців Британії / Х. Скрипка // Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство. – Випуск 21–22. – 2011. – С. 157–166.
27. Скрипка Х. В. Українська музична культура як складова тематики тижневика «Українська думка» (Лондон, Великобританія) / Х. Скрипка // Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції 24–25 квітня 2013 р. – Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника ; Фоліант, 2013. – С. 36–40.
28. Скрипка Х. В. Культурно-мистецька тематика на сторінках тижневика «Українська думка» (Лондон, Великобританія) / Х. Скрипка // Збірник матеріалів четвертої науково-практичної конференції 23–24 серпня 2013 р. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2013. – С. 243–245.
29. Союз українців у Великобританії [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.augb.co.uk/index.php>
30. Спілка Української молоді СУМ [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.augb.co.uk/index.php>
31. Українська преса у Великобританії [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.augb.co.uk/index.php>
32. Українські мелодії на хвилях Британського радіо // Українська думка. – 1948. – 14 листопада.
33. Українські танцюристи на телевізійному екрані // Українська думка. – 1974. – 14 листопада.
34. Українці в Сполученому Королівстві [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.ukrainiansintheuk.info/ukr/03/sub-u.htm>
35. Хор «Бурлака» на телебаченні ББС // Українська думка. – 1948. – 12 лютого.
36. Шаян В. «Орлик» у телевізії / В. Шаян // Українська думка. – 1973. – 12 квітня.
37. Щигельська Г. Інформаційно-видавничі та культурно-освітні діяльність Союзу українців у Великій Британії у боротьбі з радянським тоталітаризмом режиму у 40-х – 80-х роках ХХ століття / Г.Щигельська // Вісник Прикарпатського університету. Історія. – Івано-Франківськ : Плай, 2005. – Вип. ІХ – С. 171–181.
38. ВВС : Офіційний сайт [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.bbc.com/ukrainian>
39. Monthly bulletin fo the Ukrainian Information Service. – 1952. – Січень.
40. Monthly bulletin of the Ukrainian Information Service. – 1949. – Жовтень.
41. The Ukrainian Review. – 1954. – Грудень.
42. The Association of Ukrainians in Great Britain [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.augb.co.uk/>

В статье рассматриваются составные системы средств массовой информации и медиа-ресурсов украинцев Великобритании. Проанализирована динамика их развития на протяжении ХХ – начала ХХІ в. и главные направления их деятельности в сфере информационного обеспечения. Детально обозначена культурно-художественная тематика украинских изданий, радио, интернет-страниц Великобритании.

Ключевые слова: украинские средства массовой информации Великобритании, украинский медиа-простор диаспоры, издания, радио, интернет-ресурсы.

This article deals with the components of the media system and media resources of British Ukrainians. Dynamics of their development during the XXth – beginning of the XXIth centuries and basic activity areas in the branch of informative providing are being analyzed. Cultural subject is being defined in Ukrainian publications, radio, web-pages of Great Britain.

Key words: Ukrainian media of Great Britain, Ukrainian media-space of diaspora, magazines, radio, Internet resources.